

1918 m. Vasario 16 d. Lietuvos Taryba, remdamasi visuotine tautų apsprendimo teise, paskelbė atstatanti nepriklausomą Lietuvos Valstybę su sostine Vilniuje.

Šį aktą Lietuvos Taryba paskelbė kaip vienintelę lietuvių tautos atstovybę, laikydamosi principo, kad suvernumas priklauso Lietuvių Tautai. Taryba nustatė, kad atstatytoji valstybė bus sutvarkyta demokratiniiais pagrindais, kas reiškia, kad ji bus paremta pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių gerbimu.

Tautos suvernumas ir pagrindinės žmogaus teisės ir laisvės išplaukia iš žmogaus asmenybės prigimto orumo. Šioji žmogaus savybė, kaip skelbia Žmogaus Teisių Visuotinė Deklaracija, yra „laisvės, teisingumo ir taikos pasaulyje pagrindas“.

Okupuodama Lietuvą, Sovietų Sąjunga paneigė lietuvių tautos suvernumą, o įvesdama sovietinę santvarką ir nepripažindama pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių, ji pažeidė žmogaus asmenybės prigimtą orumą. Įjungusi Lietuvą į Sovietų Sąjungą, sovietinė valdžia ėmėsi naikinti lietuvių tautos tapatumą areštais, deportacijomis, tikinčiųjų persekiojimu, lietuviškų tradicijų naikiniu, rusinimu ir kitais būdais.

Šiandien Lietuva veda žūtbutinę kovą dėl savo išsilaikymo.

Vasario 16 d. proga, VLIKas pakartoja savo 1944 m. Vasario 16 d. deklaraciją paskelbtą įsipareigojimą tęsti šią kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir žmogaus pagrindinių teisių bei laisvių įgyvendinimo, ir kviečia visus į ją įsijungti bei ją remti žodžiu, darbu ar aukta.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

SUKAKTYS

Šiais metais sueina šimto metų sukaktis nuo dviejų įžymių lietuvių, dviejų iškilių krikščionių demokratų gimimo — prel. Mykolo Krupavičiaus ir Aleksandro Stulginskio. Aleksandras Stulginskis, Seimo pirmininkas, antrasis Lietuvos Respublikos prezidentas, Sibiro kankinys gimė 1885 m. vasario mėn. 26 d., mirė 1969 m. okupuotoje Lietuvoje. Prel. Mykolas Krupavičius — ilgametis Lietuvių Krikščionių Demokratų Partijos pirmininkas, žemės ūkio ministeris, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas gimė 1885 m. spalio mėnesio 1 dieną, mirė — 1970 m. Cicero mieste, JAV.

DBLS Gloucesterio-Stroudo skyriaus v-bos nariui JONUI VILIMUI mirus,
Jo dukterims ir giminėms reiškiamo gilią užuojautą.
DBLS Centro v-ba

VASARIO 16

ŠIANDIENINĖ VASARIO 16 PRASMĖ

Siemet sukanka 45-ri metai, kai Lietuva vėl eina nelaisvės keliais. Praėjus keturiems mėnesiams nuo Lietuvos okupacijos, 1940 spalio 15 Vašingtone lietuvių delegaciją priėmė tuometinis Amerikos prezidentas F.D. Rooseveltas. Tėvų krašto likimu susirūpinusius Amerikos lietuvius drąsindamas, prezidentas kalbėjo: „Lietuva neprarado savo nepriklausomybės — Lietuvos nepriklausomybė tik laikinai atidėta. Ateis laikas, ir Lietuva vėl bus laisva. Tai įvykis veikiau, negu galite laukti“. Prezidento Rooseveltto paguodos žodis neišsipildė. Jau eina 45-ji nelaisvės metai, o vis dar nematyti, kada Lietuva atgaus savo laisvę. Nors labai skaudu, bet dėl to nėra priežasties pasiduoti nevilčiai.

Vasario 16-ji kasmet mums primena, kad Lietuva jau kartą savo laisvę ir nepriklausomybę atgavo. O kelias tada buvo gerokai ilgesnis — 120 carinės Rusijos ir treji imperinės Vokietijos okupacinio jungo metai. Vasario 16-ji mums nuolat primena dar ir tai, nuo ko iš tikrųjų priklauso Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas — nuo tautos noro būti laisva ir nepriklausoma; nuo palankių tarptautinių sąlygų.

Turėjo praeiti 123-ji svetimo jungo metai, ligi lietuvių tauta dviasikiai atgimė, nusimetė svetimą rūbą, atsikratė susvetimėjimo, atrado savo vertybę ir pareikalavo į ją priklausančių valstybės teisių tautų bendruomenėje. Atgimusi lietuvių tautoje subrendusiam nepriklausomos valstybės idealui įgyvendinti palankias sąlygas sudarė Pirmojo pasaulinio karo baigmė. Į mūsų geopolitinę erdvę besikėsiančių kaimyninių didžiųjų valstybių — Rusijos ir Vokietijos — karinis pralaimėjimas ir susilpnėjimas buvo tos tarptautinės sąlygos, kurios leido Lietuvai, kaip ir kitoms Rytų Europos tautoms, paskelbti savo nepriklausomybę, ją apginti ir išsaugoti iki Antrojo pasaulinio karo.

Berlyno ir Maskvos galybių susti-

prėjimas ir jų samokslininkiškas pasidalijimas įtakos sferomis Rytų Europoje, o ypač vienašališkas Maskvos įsiviešpatavimas Rytų ir Vidurio Europoje po Antrojo pasaulinio karo nulėmė, kad Lietuvos nepriklausomybė laikinai žlugo.

Jau 45-sius metus Lietuva neša nelaisvės jungą ne todėl, kad ji būtų mažiau subrendusi nepriklausomam gyvenimui ir mažiau trokštų savo nepriklausomos valstybės, negu 1918-tais metais. Prieš šimtmetį su „Aušra“ tautiškai, kultūriškai ir politiškai atgimusi lietuvių tauta šiandien labiau negu bet kada yra pasirengusi sugrįžti į nepriklausomą pasaulio valstybių bendriją, iš kurios ji laukė ir tebeaukia veiksmingos moralinės ir politinės paramos savo pastangose atgauti laisvę ir suverenias teises. Tos paramos Lietuva iki šiol pasigedo ir pasigenda. Ir negalima tikėtis jokio esminio mūsų padėties pagerėjimo, kol mūsų geopolitinę erdvę nepasikeis mums nepalankūs jėgų santykis, nesulpnės vienašališkas Maskvos viešpatavimas visoje Vidurio ir Rytų Europoje.

Čia mūsų šiandieninės tautinės nelaimės šaknys, čia ir šviesesnės ateities viltis. Lietuvos laisvės nuožmūsis priešas maskvinis totalizmas šiandien kėsiasi prieš demokratiją visame pasaulyje — mes tikime demokratijos pergale. Tai viena. Antra, gresiančio branduolinio sunaikinimo akivaizdoje žmonija neturi kitokio pasirinkimo, kaip pašalinti jėgos vartojimą tarptautiniuose santykiuose ir vadovautis teise ir teisingumu. Kai pasaulyje susilpnės jėga ir sustiprės teisė, demokratiškai besitvarkančioje tautų bendruomenėje savo vietą atgaus ir nepriklausoma Lietuva.

Kovodami už Lietuvos nepriklausomybę, mes remiame demokratijos reikalą Europoje ir visame pasaulyje. Tokia yra šiandieninė Vasario 16-sios prasmė.

J. Vidzgiris

TRIBUNOLAS KOPENHAGOJE

Šveicarijos laikraštis „Neue Zuercher Zeitung“ sausio 22 d. išspausdino R. St. Wien šitokį straipsnį:

Pabaltiečių Pasaulio Taryba nuo liepos 23 iki 25 d. Kopenhagoje praves tribunolą, kurio tikslas viešai priminti sovietinę Pabaltijo aneksiją ir iškelti sovietų priešpauą ir žmogaus teisių pažeidimus tuose kraštuose. Ne visai atsitiktinai ta data sutampa su 45 m. Estijos, Latvijos ir Lietuvos prijungimu prie Sov. Sąjungos ir 10 metų Helsinkio akto sukaktim. Antrojo įvykio proga, Suomijos vyriausybė yra pakvietusi užsienio reikalų ministrus į Helsinkį. Atrodo, kad tribunolas nori įjems šį tą priminti. Ekspertai ir liudininkai duos tribunolui parodymus apie Pabaltijo okupaciją, rusifikaciją ir priešpauą. Profesorius Boris Meissner pakviestas kaip tautų teisių specialistas. Dabartinė padėtis bus apibūdinta pabėgėlių iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos.

DIDĖJANTIS RUSIFIKACIJOS SPAUDIMAS

Pačios žiuri sudėtis dar nežinoma. Posėdžius numatyta kuo pilniau reprezentuoti Vakarų demokratijų nuomonų spektrą. Kaip Julijus Kadelis (Pasaulinė Laisvų Latvių Sąjunga) praėjusį pirmadienį Vienoje pabrėžė spaudai, įvykiais Pabaltijy dabar atidžiau domimasi; debatai apie juos dabar vyksta ne tik Amerikos kongrese, bet ir Kanadoje, Švedijoje ir Europos parlamente. Straipsniai apie disidentų ir dvasiškių persekiojimus dažniau pasirodo Vakarų spaudoje. Pabėgėlių skaičius, ypač iš Estijos, taip pat padaugėjo. Pirmas apkaltinimas Sov. Sąjungai — ne legali neutraliųjų Pabaltijo šalių okupacija birželio-liepos mėn., 1940 metais. Vos už metų Stalinas pradėjo pirmąsias masines deportacijas. Iki 1952 m. apie 600.000 žmonių buvo ištremti, ir tik mažą jų dalis vėliau grįžo. Jau dešimtmečiai, kaip vykdoma rusifikacija: stipriausiai Latvijoje, mažiau Lietuvoje. Šiandien bal-

tai sudaro tik 54 proc. gyventojų Latvijoje, 65 proc. Estijoje ir 80 proc. Lietuvoje. Visas trečdalis Latvijos 2,5 mil. gyventojų yra rusai imigrantai; sostinė Rygoje prieš penkerius metus tebuvo tik 38 proc. latvių. Kiekvienas didelis projektas pasitarina nauja rusifikacijai: po 20.000 rusų buvo atsiųsta darbams karo uosto statybai Taline ir požeminių traukinių linijai Rygoje. Toks darbininkų pervežimas yra Maskvos kolonizacinės politikos pažymys — „svečiai darbininkai“ ir jų šeimos, baigę statybas, lieka gyventi „naujojoje tėvynėje“.

Mokyklose dėstymas rusų kalba vis plinta: nuo 1984 m. vaikų darželiuose šešiskart savaitėje „žaidžiama rusiškai“, kad jaunikliai kuo anksčiau pradėtų rusiškai galvoti. Pabaltijo kraštų kalbos nėra slaviškos. Estų kalba panaši į suomių, ir pajūryje gyvenantieji estai gali lengvai sekti suomių televizijos transliacijas. Lietuvių ir latvių kalbos sudaro atskirą indo-germanų kalbų grupę. Garsiajame Rygos universitete disertacijos gali būti ginamos tik rusų kalba. Pabėgęs estų jūrininkas pasakojo, kad jo ir 30-ties tautiečių apmokymas Talino Jūrilaivystės mokykloje vyko tik rusų kalba. Laisvieji estai ir latviai bijo, kad tokia intensyvi rusifikacija gali sunaikinti jų tautinę kultūrą per vieną ar dvi kartas. Lietuvoje, su 3,4 mil. žmonių, pasipriešinimas yra stipresnis, iš dalies dėl to, kad ten, kaip ir Lenkijoje, katalikybė turi gilią šaknis.

DAUG SOVIETŲ KARIUOMENĖS

Skundžiamasi ir dėl Pabaltijo militarizavimo. Buvusiose neutraliose valstybėse dabar yra ketvirtadalis visų sovietų oro desantininkų, Baltijos laivynas čia turi svarbiausias bazines. Karinis parengimas mokyklose yra praplėstas ir, žinoma, jauni pabaltiečiai skiriami ir Afganistano okupacinius dalinius. Neseniai iš tėvynės pabėgę liudininkai apie tai pranešė tribunolui. Kai kurie iš jų buvo vidutinio ran-

VYSK. P.A. BALTAKIO PLANAI

Birželio mėn. vysk. P.A. Baltakis planuoja apsilankyti Vakarų Europoje: V. Vokietijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje, D. Britanijoje ir kitose valstybėse.

Rudenį numatyta kelionė į Vidurio ir Pietų Ameriką, kur gyvena nemaža lietuvių.

Ryšių palaikymui su visų kraštų lietuviiais, vyskupas yra numatęs leisti žiniaraštį, kuriame bus pagrindinės informacijos kunigams ir tikintiesiems. Vyskupas pasiryžęs daugiau koordinuoti ir centralizuoti klebonų ir vienuolių veiklą.

Kovo mėn. vyskupas lankysis Australijoje.

TIRS BADO UKRAINOJE PRIEZASTIS

JAV Senatas ir Atstovų Rūmai priėmė įstatymą, kuriuo steigama speciali komisija ištirti 1932-33-iais metais sovietinės valdžios užplanuoto bado Ukrainoje priežastis ir padarinius. Tyrimo komisiją sudarys 15-ka asmenų: du senatoriai, keturi kongresmenai, trys amerikiečių vyriausybės paskirti asmenys ir šeši ukrainiečių veikėjai. Komisijos tyrinėjimams finansuoti Amerikos Kongresas yra paskyręs keturis šimtus tūkstančių dolerių. Prieš 50 metų kilęs badas Ukrainoje buvo viena didžiausių tragedijų ukrainiečių tautos istorijoje. Tuometinė sovietinė valdžia, nors ir žinodama apie kilusio bado apimtį, neslėmė reikiamų priemonių badaujančioms ukrainiečiams padėti, sąmoningai siekdama numarinti dalį ukrainiečių tautos. Nuo bado mirė 7 milijonai ukrainiečių.

LIUDNA SUKAKTIS

PRIE JALTOS AUKŲ PAMINKLO

Vasario 4 d. teko dalyvauti mitinge prie Jaltos paminklo Londone, kurį suruošė pavergtųjų Rytų Europos egzilių organizacija, Jaltos susitarimo aukoms prisiminti.

Pats paminklas savo išvaizda priminė didelį kapą, o tūkstantinė mitingo dalyvių minia atrodė kaip didžiulė laidotuvių procesija. Sustoję aplink paminklą tylūs, susikaupę, turbūt skaudžių įvykių prisiminimuose paskendę. Trylika pavergtų tautų vėliavų, su užrašais ant jų, ženklinojų atstovų dalyvavimą. Moterys verkė, vyrų rimti, sustingę veidai rodė jų vidinį skausmą. Juk ta sutartimi prieš 40 metų buvo palaidota jų kraštų laisvė ir klestėjusis gražus gyvenimas. Daugumoje žilagalvių, bebaigiantieji savo amžių, arba vidutiniškai prisimenantieji anuos laisvės laikus ir laimingą gyvenimą. Su jais jų jaunasis atžalynas trokštąs teisybės savo tėvų žemei.

Mitingas pradėtas, kaip ir tinka tokiai sukakčiai, pamaldomis gretimoje Brompton Oratorijoje, kur dalyvavo ir bendrai mišias atnašavo visų pavergtųjų tautų dvasiškai ir apaštališkasis nuncijus D. Britanijai. Visi meldėsi už Jaltos sutarties aukas.

Kalbėtojai prie paminklo smerkė okupanto neteisingą elgesį, peikė nesilaikant duotųjų pasižadėjimų, bet jų kalbose skambėjo beįsigijimas kuo nors padėti toms aukoms.

Minia skirstėsi tyliai iš aikštės, lyg po laidotuvių apeigų, lyg vengdami sudrumsti tą rimties nuotaiką.

Vaiduotėje stojosi anos tragiškos scenos, vykusios Golgotos papėdėje ten beveik du tūkstantis metų. Ten buvo pamerktas nekaltas žmogus, kalbėjęs ir skeibęs tiesą ir už tai mirė baisioje kančioje. Minia ir ten stovėjo apstulbusi, moterys ir ten verkė, ir ten visi žinojo ir matė, kad kaltinamas nekaltas žmogus, Pilotas plovėsi rankas ženklan nekaltybės įrodymų, bet vis tiek atidavė jį budeliams ir toliau kankinti ir nukryžiuoti.

Ta baisi tragedija kartojasi ir vėl. Nors ir po beveik dviejų tūkstančių metų, nors ir civilizacijos aukštumoje, ją matome visoj jos nuogybėje.

Gal tad ir tiko pradėti mitingą pamaldomis, sudedant savo tautų kančias ir vilis ant Kristaus kančios altoriaus.

K. Vilkonis

go partiečiai — jie žino ir apie rinkimų falsifikacijas.

Tribunolui pasibaigus, Laisvųjų Baltų Pasaulio Taryba rengia aštuonių dienų Taikos kelionę laivu Baltijos jūroje. Ji bus savo rūšies atsvara Maskvos jaunimo ir studentų festivaliui. Laivas pasieks Helsinkį tris dienas prieš Helsinkio akto sukaktį.

LIETUVOJE

Bus statoma nauja mokykla

Šiais metais bus pradėta statyti 540 vietų vidurinės profesinės technikos mokyklos Joniškėje. Mokykla pradės veikti 1987 metais. Po to bus atidaryta tokios pat rūšies mokykla ir Šiauliuose. Planuojama iki 2000 metų tokias mokyklas atidaryti visuose rajonuose.

Rusų-lietuvių kalbų žodynai

Siemet bus išleistas J. Paulausko, V. Stašaitienės „Rusų-lietuvių kalbų frazeologijos žodynas“, 1986 m. pakartotiniai išėis „Rusų-lietuvių pasikalbėjimų knygelė“. A. Lyberio „Lietuvių-rusų kalbų žodyno“ II pataisytas ir papildytas leidimas numatytas išleisti 1987 m.

Draugovinė veikla

Utenos mieste ir rajone veikia 71 savanoriškoji liaudies draugovė. Tarp jų — 11 specializuotų draugovių. Didelių įmonių, ūkių draugovėse sudarytos specializuotos grupės. Rengiami reidai, patikrinimai. Teisėtvarkos pažeidėjams taikomos įstatymų numatytos ir visuomeninio poveikio priemonės.

„Tiesa“ rašo: „Patarlė tvirtina, kad kito akyje lengviau pamatyti krislį, negu rąstą saujoje. Ar ne panašiai būna draugovinėms? Patruliuodami įvairiose miesto ir rajono vietose, jie paprastai būna griežti, bet nuolaidžiausią tvarką savose darbuose. O juk ir čia pasitaiko, kad pažeidžiama darbo drausmė, grobostas socialinis turtas...“

Kaip lauke, taip viduje

„Valstiečių laikraštys“ rašo: — Klaipėdos rajono Priekulės TSRS 50-mečio tarybinio ūkio stalių dirbtuvėse išdauzyti langai, radiatoriai susproginę arba atjungti. Atėjus žiemai, o ypač tokiai šaltai, kaip šiemet, temperatūra dirbtuvėse nesiskiria nuo lauko. Todėl turime dirbti apšildę paltais, užsimovę šiltas vil nones pirštines.

Aišku, taip triušdamas daug nenuveiks, greitai pavargsti. Ūkio vadovai iš mūsų skundų tik šaipo: sparciau dirbk, ir šilta bus. Niekaip negalime suprasti, kad toks stiprus ūkis, kaip mūsų, neturėtų lėšų ir galimybių sutvarkyti šildymo įrengimus dirbtuvių viduje. Matyt, tam trūksta tik noro ir dėmesio darbo žmogui. — Vienuolika parašų.

Vis žada

M. Valiukienė „Valstiečių laikraštys“ skundžiasi:

— Gyvenu Šiaulių rajono Sauginių kaime. Esu II grupės invalidė. Turiu telefoną 7-72-66, kuriuo dažnai tenka pasinaudoti iškvičiant į namus gydytoją ar greitąją pagalbą. Būna ir kitokių bėdų. Tačiau mano telefonas nuo gegužės 5 d. neveikia. Tylai ir kiti mūsų gyvenvietės telefonai. Daug kartų kreipiausi į šiaulių linijų techninį cechą, prašydama pagalbos: „gerai, pažiūrėsim“. Taip ir žiūri jau pusę metų...

Kyla klausimas: už ką mes ryšininkams kas mėnesį turime mokėti po 4,63 rb?

A.A. JONUI VILIMUI
staiga mirus,
Jo dukteriai V. Lekavičienei
ir giminėms
reiškiame nuoširdžią užuojautą
ir kartu liūdime.
Dainavietės

Mylimam tėvui ir uošviui
JONUI VILIMUI
mirus,
dukterims Veronikai ir Onai,
jų šeimoms ir giminėms
giliausią užuojautą reiškia
E.Z. Matukų šeima

JONUI VILIMUI
staiga mirus,
Jo dukterims Veronikai ir Onai
ir žentams
reiškiu nuoširdžiausią užuojautą.
Kazys Makūnas

LIETUVOS GLOBĖJAS ŠV. KAZIMIERAS

35. GARBINAMAS EUROPOJE IR UŽJŪRIUOSE

Bažnyčios paskeibtas šventasis nėra vienos kurios žmonių grupės ar tautos nuosavybė. Jis yra pavyzdžiu visiems tikintiesiems. Jo šventė, įrašyta į visos Bažnyčios kalendorių, švenčiama visur, kur tik laikomasi Romos Bažnyčios liturginių apeigų. Bent kartą per metus tą šventąją visi prisimena mišiose ir brevijoriuose maldose. Vienas kitas ir kituose kraštuose susidomi, kas iš tiesų buvo tas jaunuolis, karaliaus sūnus, pasižymėjęs maldinumu, geraširdiškumu, skaitumu. Ir taip atsiranda ir kitur šventojo garbei paveikslų, ir kituose kraštuose rašomi apie jį veikalai, poezijos kūriniai, sakomi jo garbei pamokslai, statomi teatro veikalai.

Daugiausia apie šv. Kazimierą rašė ir jį šlovino už Lietuvos ir Lenkijos ribų italai, — ypač XVII ir XVIII amžiuose. Italas vysk. Z. Ferreris pirmasis parašė mūsų šventojo biografiją. Beveik po šimto metų kitas italas, kard. Robertas Bellarmino, skelbdamas veikalą apie krikščionio princo pareigas bei uždavinius, jį įtraukė ir Vilniaus kanauninko G. Svecickio naujai išleistą šv. Kazimiero gyvenimą (De officio principis christianiani, Coloniae Agrippinae 1619, 505-525).

Galbūt reikšmingiausia XVII a. Italijoje pasirodžiusi apie šv. Kazimierą knyga yra „Il breve compendio della vita, morte o miracoli del santissimo principe Casimiro“ (Trumpas švenčiausio karaliaučio Kazimiero gyvenimo, mirties ir stebuklų aprašymas), išleista Neapolyje 1629 m. Kai Z. Ferreris ir R. Bellarmino rašė lotyniškai, ši knyga išleista itališkai. Jos autorius — augustinijonas kunigas „Hilarione di Sant'Antonio“. Jis buvo kilęs iš Romos, pavarde Rossi. Minėtosios knygos užbaigoje jis pats aprašo to veikalą atsiradimo istoriją. 1627 m. jis, gyvendamas Kalabrijoje (pietinėje Italijoje), susirgo nepagydoma liga. Negebėjo jokie vaistai, beliko ruošti mirčiai. Beviltiškoje padė-

tyje jis kreipėsi į nesenai į visų vartojamas liturgines knygas įrašytą šv. Kazimierą, pažadėdamas, jei pagis, skelbti jo vardą ir skelsti jo garbinimą visoje Kalabrijoje. Ir štai, jis iš mirtinos ligos netikėtai pasveiko.

Atgavęs jėgas ir viršininkų paskirtas į Tropea miestelį, ten pat Kalabrijoje, augustinijonų konventą, T. Hilarionas pradėjo galvoti, kaip geriau išpildyti savo pažadą. Surinkęs apie šv. Kazimierą žinias iš Z. Ferrerio, M. Kromerio ir M. Srykowskio raštų ir pasitaręs su Lenkijos karaliaus pasiuntiniu Neapolyje Motiejum Tyslewskiu, jis parašė ir išleido tajį „Il breve compendio...“ Nors pavadinimo „Trumpas aprašymas...“, iš tikrųjų susidarė neplona 218 puslapių knyga. Be to — kaip jis pats tvirtina — parinkęs iš žmonių aukų, užsakė nutapyti „labai gražų“ šv. Kazimiero karališkuose rūbuose paveikslą. Šventės dieną (metų nemini, bet tikriausiai tai buvo 1628 m. kovo 4 d.) jis Tropea miestelyje suorganizavo tokias įspūdingas iškilmes, kurioms — jo žodžiais — galėjusios prilygti tikta kanonizacijos metu įvykusios iškilmės. Choralai, orkestrai, eisenos, triumfo arkos, tribūnos, gatvėse ir aikštėse, trimaitai, būgnai, fejerverkai, — visko ten buvo. Tą naktį gimę du berniukai buvo pakrikštyti Kazimierais.

T. Hilarionas dar pamini savo nuostabią išsigelbėjimą, įvykusį Tropea augustinijonų konvente. 1628 m. rugsėjo 5 d., kai visi valgė vakarienę, trenkė į valgyklą žaibas ir pabloškė ant žemės kaip tik jį ir kitą vienuolį, Tėvą Benediktą. Nutrenktas, tarsi miręs, T. Hilarionas prisiminė „savo“ šventąjį Kazimierą, ir bematant atsivė, kaip tuo tarpu antrasis taip ir liko gulėti negyvas.

To paties T. Hilariono rūpesčiu mūsų šventojo kultas pasiekė ir Sicilijos didįjį miestą — Palermo. Ten tos pačios augustinijonų vienuolijos šv. Mikalojaus iš Tolentino (S. Nicola da Tolentino) bažnyčioje 1636 m. ištisias aštuonias dienas bu-

vo švenčiama Vilniaus šventojo karaliaučio šventė. Atrodo, jog kaip tik toms iškilmėms vienas iš didžiųjų Sicilijos baroko dailininkų, Pietro Novelli, vadinas „il Monrealese“ nutapė įspūdingą altoriaus paveikslą: „Švč. Mergelė Marija ir kūdikėlis Jėzus vainikuojama šv. Kazimierą lelijų vainiku“.

Kita Italijos provincija, kurioje buvo paplitęs šv. Kazimiero kultas, yra Etrurija, šiandieninė Toskana. Jau apie 20-tuosius XVII a. metus ten išleistas mūsų šventojo gyvenimas. 1670 metais datuoti laisvės garsai ir šiandien labiausiai paplitęs florentiečio Carlo Dolci tapytas šv. Kazimiero paveikslas. Tą paveikslą užsakė Etrurijos valdovas kunigaikštis Kozmas (Cosimo) III Medici. Jis netrukus po to kreipėsi į Vilniaus vyskupą ir kapitulą, prašydamas šv. Kazimiero relikvijų. Jas gavo 1678 m. ir joms saugoti tuojau užsakė pagaminti labai puošnų, barokinį relikvijorių, kuris tebėra išlikęs Florencijoje iki mūsų dienų.

Romoje tuomet mūsų šventajam skirtų šventovių ar paveikslų nežinome. Bet yra išlikusių sakytų šventojo garbei pamokslų, bei sukurtų odžių, poemų, madrigalių. Kei tokie poetų kūriniai italų kalba yra Vatikano bibliotekoje, Ferajoli fondo rinkiniuose.

Šv. Kazimieras, be abejo, buvo garbinamas ir Vokietijoje, ypač tose provincijose, į kurias buvo nutekėjusios šventojo seserys ir kurios vėliau išliko katalikų bei ištikimos, — praktiškai Bavarijoje ir kitose Pietų Vokietijos srityse. Jėzuitų kolegijose taip pat būdavo prisimenamas mūsų šventasis. Jų mokyklų teatruose vaidindavo tarp kitų ir dramas apie šv. Kazimierą. Tokių vaidinimų yra žinoma Muencheno, Mannheimo ir Lucerno kolegijose.

Per jėzuitus šv. Kazimieras tapo žinomas ir Belgijoje. 1691 m. iš Vilniaus į Mechelno jėzuitų kolegiją buvo atvežta šventojo relikvija. Jos prašė ten veikianti švč. Mergelės Marijos sodalicija, kuri 1651 m. buvo išsirikusi šv. Kazimierą savo

antruoju patronu. Antverpeno miesto centre stovėjo Dievo Motinai pašvęsta koplyčia. Joje XVII a. gale buvo įsteigta šv. Kazimiero vardo brolija, kuriai 1692 m. iš Mechelno buvo perleista dalelė iš Vilniaus gautosios šventojo relikvijos. Ta proga, 1692 ir 1693 metais, pasirodė du, skirtingų autorių parašyti, šventojo karaliaučio gyvenimai flamų kalba.

Nėra galimybių išsamiai aprašyti visas tas vietas, kur buvo vienaip ar kitaip minimas ir garbinamas šv. Kazimieras. Yra žinoma, kad jo relikvijų yra buvę Paryžiuje, St. Germain-des-Près bažnyčioje, net tolimame Goa mieste, Indijoje.

I vakarinius užjūrius šventojo garbinimą nuvežė ir plačiai paskleidė emigrantai iš Lietuvos ir Lenkijos. Kitu, savu keliu šv. Kazimieras pasiekė tolimą Venesuelą, kurioje yra miestelis San Casimiro, — vienintelė pasaulyje vietovė, turinti mūsų šventojo pavadinimą. Šv. Kazimie-

ro parapija toje, apie 90 km nuo sostinės Caracas esančioje vietovėje įsteigta jau prieš 200 metų. Jos steigėju ir pirmuoju klebonu buvo kun. Juozas Rapolas Ortiz de Zarate, ispanas. Šiandien sunku pasakyti, kas paskatino iš Ispanijos atvykusį misionierių pasirinkti kaip tik šv. Kazimierą naujos misijos globėju ir užtarėju. Gal kokia to kunigo iš tėvynės atsivežta tradicija? Gal kaip tik tuomet suėjusi 300 metų nuo šventojo mirties sukaktis? Gal kas kita, mums šiandien mažiau žinoma?

Jaunuolis karalaitis ir šventasis jau penkis amžius traukė ir tebetraukia į save žmones net tuomet, kai nematome jokio su juo giminytės, tautybės, kaimynystės, draugystės ar kitokio paaiškinamo ryšio. Jis ir per jį Dievas veikia ir veikia savo dangiška malone, kuri skinda kaip saulės šviesa, gaivina kaip ryto rasa ir stiprina kaip nenugalima jėga.

Paulius Rabikauskas

VIOLETA II

Pagaliau Europą pasiekė Hollywoodo įdainuota ir karališku VIOLETA II vardu pavadinta lietuviškų estradinių dainų plokštelė. Manau, kad kiekvienas kas ją įsigys, mielai klausysis Violetos Rakauskaitės žavėtinio dainavimo ir džiaugsis, kad Vakarų pasaulyje turime tokią puikią dainininkę.

Plokštelėje yra įdainuota 14 dainų, iš kurių dešimt — lietuvių kompozitorių kūrinių. Pirmoje plokštelės pusėje yra įdainuota: Dainuokit, vyčiai!

Paskaita gudų bibliotekoje

Sausio 31 d. Londono Pranciškaus Skorynos gudų bibliotekoje Varšuvos universiteto prof. Elžbieta Smulkowa skaitė mokslinę paskaitą apie „Gudų-lenkų-lietuvių kalbinių pasienių problemas“. Žymi slavų ir baltų kalbų specialistė, daug metų dirbusi kalbotyros srityje ir tuo tikslu lankiusi pasienio kaimus, yra parašiusi tuo klausimu daug straipsnių ir keletą knygų.

Visame pasienio ruože, nuo Suvalkų iki Balstogės ir toliau į šiaurę iki Dauguvos, galima rasti lietuviškos kilmės vietovardžių ir vandenų (upių ir ežerų) vardų. Jie liudija, jog senais laikais lietuvių gyvenama teritorija buvo žymiai toliau į rytus ir pietus, nei dabartinė respublikos siena. Vėliau į tuos plotus atslinko slavų tarmės. Dabar Gardino ir Balstogės rajono kaimuose esama gudų, ukrainiečių ir lenkų tarmių mišinio. Seinų ir Punsko apylinkėse užsiliko lietuvių kalba, kurios atskiros salos randamos ir Vakarų Gudijos bei Balstogės kaimo vietovėse.

Kalbotyrininkai, kurie tyrinėja tarmių ribas dažnai susiduria su nemažomis klūtimis. Pasienio kaimų gyventojai, bijodami politinių pasekmių, vengia pasisakyti dėl savo vartojamos kalbos ar tautybės. Lenkų, gudų ir lietuvių kalbotyrininkai šiuo metu stengiasi būti objektyvūs ir artimai bendradarbiauja, siekdami nustatyti tarmių ribas ir ruošdami tarmių atlasus.

Prelegentė pastebėjo, kad kalba dažnai nesutampa su žmonių tautine samone. Gudai kalbantieji kaimiečiai kartais pasisako esą lenkais ar lietuviais. Dažnai tas priklauso nuo tikybos: katalikai pasisako lenkais, stačiatikiai — guda ir pan.

Gudų tarmėse randama lietuviškų skolinių (kūdra, kluonas, rezginės ir kt.), o Balstogės apylinkėse esama tokių gudų tarmių, kurios naudoja dviskaitos linknius, nors nei viena slavų kalbų jų neturi.

Iš kitos pusės, Punsko lietuvių tarmėje esama slavų skolinių. Apie tai kalbininkas W. Smoczyński yra parašęs studiją, išspausdintą stambiojoje knygoje (Studia nad gwarami Białostocznymi, red. E. Smul-

— muzika M. Vaitkevičiaus, žodžiai Vyt. Barausko; Po vestuvių ir Dainuojamąją šaukdamą — muzika V. Telksnio, žodžiai P. Gaulės; Meilė visur tik jauna — muz. B. Gorbulskio, žodžiai J. Mačiukevičiaus, ir Bobų vasara — muz. M. Vaitkevičiaus, žodžiai N. Tallat-Kelpšaitės.

Antroje plokštelės pusėje yra šios dainos: Gera būti žmogum ir Melagė ramunė — muzika V. Telksnio, žodžiai P. Gaulės; Kol žemė sukasi — muz. B. Gorbulskio, žodžiai A. Churgino; Svajonių vygė — muz. M. Tamošiūno, žodžiai J. Lapašinsko, ir Saulėlydis tėviškėje — muz. B. Gorbulskio, žodžiai N. Tallat-Kelpšaitės.

Kitos keturios dainos yra sukurios žinomų užsienio kompozitorių ir puikiai V. Rakauskaitės įdainuotos angliškų, vokiečių ir prancūzų kalbomis.

Visos dainos yra nuostabiai gerai įdainuotos, su puikia orkestro palyda ir suprantama lyrika. Dainų melodijos yra linksmos, nors esama ir nostalgikų, kaip „Kol žemė sukasi“, kuri turbūt bus mieliausia išeivio širdžiai.

Plokštelę pagamino „Gintaras“, Hollywood, Kalifornijoje. Ją galima užsisakyti iš platintojų ir iš „Gintaro“, 7370 Melrose Ave., Hollywood, CA 90046, USA.

Techniškai plokštelę paruošė Paulius Jasiukonis.

Bradfordo liet. klubas „Vytis“, Anglijoje, padarė gerą darbą, paremdamas mūsų iškilios tautietės įdainuotos plokštelės išleidimą.

J.V.

VERTINGA KNYGA

M.K. ČIURLIONIS PASAULĮ ARTINA PRIE LIETUVIŲ TAUTOS

Likimo eiga nei žinoma, nei atspėjama. Genijaus vaivorykštė apdovanotas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis per trumpą savo žemiško gyvenimo laikotarpį sukūrė puikios muzikos, stebinusios seniau, stebinamos dabar. Betgi ta muzika nusilenkė Čiurlionio tapybai, kuri ne tik stebina, bet nesulaikoma įtaigoja geniališku menu, neįmanomu pakartoti, negalimu išmokyti, žiūrovams darančiu nuostabių išpūdį, išliekantį ne tik mintyse, bet ir pasąmonėje. Čiurlionio menui įvertinti nebuvo ir kažin ar bus tinkamų rašytojų, dailės žinovų, nes genijai neturi svorio mastelių, genijai plaukioja virš gyvųjų, nesiduodami įreminimui, rašinio, knygos, enciklopedijos skyklini įsodinimui. Jie kur kas didesni, netgi greta pačių didžiųjų. Toksai yra visų mūsų pasididžiavimui lietuvis Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

Aleksis Rannitas, kilme estas, gerai pažino lietuvių tautą, ilgokai gyveno nepriklausomoje Lietuvoje, buvo vedęs lietuvaite, puikiai lietuviškai kalbėjo, laisvai lietuviškai rašė, bendravo su lietuvių menininkais, intelektualais — pažino lietuvių tautos nuotaikas, jausmus, pajuto lietuviškos sielos dalelę bei giliają tos patalieties giminės praeitį, kuri, žvelgiant iš artimos perspektyvos, gali atrodyti netiktinė, o geriau supratus — visai reali. A. Rannitas įstengė suprasti ne tik Čiurlionį, bet ir kitus lietuvių tautos didžiuosius, sakysime, Kristijoną Donelaitį ir jo nuostabią poetinį veikalą „Metus“. Rannito Čiurlionis, 1984 metų pabaigoje išleistas Lietuvių Bibliotekos Leidyklos (Lithuanian Library Press, Inc., 3001 W. 59 Street, Chicago, Illinois 60629, USA), yra nesenstanti knyga. Atspausdinta angliškai, todėl prieinama kitataučiams, pirmoje eilėje amerikiečiams, anglams, kurie vis dar nėra susipažinę su lietuvių tautos kultūra, vis dar klaidžioja ne tik miglose, bet akinančiose tamsoje — kas liečia lietuvių tautą pilnesnę prasme, nežvelgiant skaičiaus, nematuoja amerikietiško miestų gyventojų proporcija. Tokie palyginimai dar labiau iškelia lietuvių tautos didingumą. Čiurlioniui prilygstantis amerikiečių dailė neturi. Jiems gal nepatogu prisipažinti, kad lietuvių tauta, turinti pusę Naujo Yorko gyventojų, spinduliuoja tokiu menu.

Aleksis Rannitas savo parengtai knygai Mikalojus Konstantinas Čiurlionis Lithuanian Visionary Painter naudojo anksčiau skaitytomis paskaitomis, kurių iki 1970 metų jis skaitė net trisdešimt aštuon-

ALGIRDAS GUSTAITIS

nius. Papildė įvairiais kitais leidiniais, išvardintais knygoje. Knygos parengimui talkino Kazys Varnelis, Nijolė Gražulienė, Petras Aleksa, Povilas Gaučys, Kazys Bradūnas, J o n a s J u r k ū n a s. Puikiai atspausdino Morkūno spaustuvė Čikagoje. Spalvotus paveikslus paruošė Bell Litho, Inc. Iš viso 81 paveikslų atspaudai, nemaža spalvotų.

Autorius įveda, parašytame 1982 m. vasario mėn. 16 dieną Yale universitete, pažymi aplinkybes, kuriose Čiurlionis augo, išvardina lietuvių žymūnus, net ir kitataučius. Pavardžių sąrašas nėra pilnas, galėtų būti kur kas gausesnis. Bet tai neįeina į knygos esmę.

Naujoviškai, patraukliai sudarytas metų apžvalgynas, pradedant Čiurlioniu ir kas po jo tais pat metais pasigarsėjo meno pasaulyje. Sakysime, 1903 metais Čiurlionis nutapė Jehovą ir pradėjo simfoniją Jūrą. Tais metais, Čiurlionio šešėlyje, kitų žymių menininkų atžymėjimai: Hugo Simberg, Nicholas Roerich, Mark Rothko, Josef Mehoffer, Redon, Gauguin, Pissarro, Debussy, Ravel, Skriabin, Eino Leino, Viacheslav Ivanov, Konstantin Balmont, Jimenez, Rilke, Wacław Rolicz-Lieder, Croce. Svetimieji nebūtinai plačiai žinomi, kai kurie nei iš tolo negali lygintis Čiurlioniui. Autorius, be abejo, turėjo savus lygiavimus. Ateityje gal kas nors sudarys ne vien Čiurlionio, bet ir kitų žymiųjų lietuvių kalendorius, šaliais priduriant kitataučius. Lietuviškos veiklos kalendoriai, kruopščiai sudaryti, būtų vertingas įnašas pilnesnei lietuvių tautos veiklai nagrinėti.

Tolesnis knygos skyrius užvardintas In Search of A Philosophical Background (Ieškojimas filosofinio pagrindo). Čia autorius Aleksis Rannitas parodo savo išsilavinimo išmonę, nagrinėdamas paskirus Čiurlionio paveikslus, kūrinius (31-40 psl.).

Skyrius Time in Čiurlionis (Laikas Čiurlionyje) bando nustatyti, aptarti laiką, sugautą Čiurlionio kūryboje. Laikas yra viena technikos dalelių, galima panaudoti matomame progresu. Psl. 41-48.

Sekantis skyrius Symbolization in Čiurlionis (Čiurlionio simbolizmas). Simbolizmas gali būti objektu, bet ne subjektu. Simboliai gali turėti alegoriją, gali maišyti apspindimą. Psl. 49-60.

Paskutinis rašytinis knygos skyrius nagrinėja šiuolaikinius meno modernistus lenkų, vokiečių, rusų mene, lyginant su Čiurlioniu. Teisingai nurodo, kad nagrinėjant Čiurlionį būtina suprasti lietuvių tautos kultūrą, jos mitus, jausmus, sim-

bolius, visatos apraiškas, kas, visumoje, veda prie pasaulinio įvaizdžio. Čiurlionis yra palikęs tiek minčių, kad jo kūrybos nagrinėjimams okup. Lietuvoje 1970 metais paskelbtas sąrašas rašinių, pasisakančių apie M.K. Čiurlionį vienokia ar kitokia prasme. Tokių raštų išvardyta apie keturi tūkstančiai. Aišku, jų sąrašas kasmet didėja tiek knygomis, tiek studijomis, recenzijomis, straipsniais. Manau, ilgai susidarys raštų, paskelbtų įvairiomis kaibomis apie M.K. Čiurlionį, ir vis galima išleisti serijas knygų. Čiurlionis pasaulyje garsėja. Jį pilnai pažinti reikės ne tik išmokyti lietuvių kalbą, bet ir bent kiek suprasti lietuvių tautą. Čiurlionis pasaulį artina prie lietuvių tautos.

Knygos 81-112 psl. parodyta spalvotos Čiurlionio kūrybos, po vieną puslapyje. Prieš eilę metų aš buvau spaudoje užsiėmusi vienos Čiurlionio knygos leidėjus, kad nepakankamai gerai išspausdintų Čiurlionio paveikslus, juose nėra tikrųjų Čiurlionio spalvų. Vėliau pagalvojau, kad per griežtai parašiau, nes nuo to laiko, kai buvau gimnazistas Kaune, prabėgo daug laiko, galėjo akyse išblėsti Čiurlioniškos spalvos. Be to, gal nėra tokių spausdinimo mašinų, kurios galėtų visiškai tiksliai perkurti Čiurlionio spalvas. Ir trečia — per tiek metų Čiurlionio spalvos galėjo išblukti. Todėl dabar jau neprieštarau dėl spalvų, nes nežinau, kokios rūšies paveikslų atspaudus gavo ir t.t. Psl. 113-176 yra juoda-balta paveikslų atspaudai.

Čiurlionio paveikslai yra nepaprasti. Žiūrėdamas į juos, vos susilaikau neaiktėlės — jie tokie nustatę, nėra aptariamieji, įvertinami žodžiais. Visų pirma stebina paveikslų mintis, didingai savitas galvojimas, tolybės pasinešusi mistika, tolygiai priartėjusi prie šių dienų, nors šios dienos gali tęstis šimtmečiais. Čiurlionio neįmanoma vertinti kokia nors meno forma ar kryptimi. Jis prasideda tenai, kur kiti nebuvo, jis baigiasi tenai, kur kiti nebus. Jis yra nei pagaunamas, nei pasveriamas, nei rikiuotės įstatomas, jis gali būti meno simboliu didiesiems simbolininkams, metafizininkams, filosofams, modernistams, visatos mąstytojams, pagrindui imant lietuvių tautos praeitį, jos išsakomo jausmo gilybes. Čiurlionis toks neišpasakytai didelis, — jis yra lietuvis plačiaja prasme.

Knygos kaina 25 doleriai. Kietais viršeliais, drobinu apdaru, spalvotu aplanku. Knyga turi 184 psl.

Likimas taip lėmė, kad vos tik šiai knygai pasirodžius, autorius Aleksis Rannitas mirė — nespėjo paskaityti šiltų pasakymų. Estų kilmės Aleksis Rannitas buvo tarptautinio lygio kritikas, gerbęs ir mylėjęs lietuvių tautą. Lietuvių pagarba Aleksui Rannitui neišblės. Ši knyga tarsi gražiai primins.

LAIŠKAS IŠ NOTTINGHAMO

Parašiau du „Laiškus iš Nottinghamo“, mėgindamas atkreipti lietuvių dėmesį į šį bei tą A. Gustaičio nesenai išleistoje knygoje „Tikroji Lietuva“, susilaukiau keleto man asmeniškai adresuotų laiškų. Ačiū už juos. Manau, jie verti dėmesio ir reikalingi paaiškinimų. Juose keliama klausimai svarbūs yra šie.

Prūsai. Atrodo, maža lietuvių nuosirdžiai domisi prūsų istorija ir net abejoja, ar jie iš viso turi ką bendro su lietuviais. Taip pat atrodo, kad mūsų žinomo istoriko, buv. Lietuvos Pasiuntinio Paryžiuje, parašymas, jog prūsų-lietuvių gyvenamos vietos tęsiasi iki Vislos, yra mažai įtikinantis, todėl ir sutinkamas su tam tikru nepasitikėjimu. Girdi, didelis čia daiktas, kad lietuviai parašė — norėjo „pūsti į savo dūdą“.

Žinoma, neišmintinga taip kalbėti. Šiems „netikėjimams“ įtikinti, aš atskleidžiau Britanijos enciklopediją. Ten, kiek liečia lietuvius, apie prūsus taip parašyta: „Pirmieji prūsai buvo medžiotojai ir gyvulių augintojai. Visų pirma jie buvo giminaičiai lietuviams, kurie gyveno tarp Nemuno ir Vislos“. Taigi, čia ne lietuvis „pučia į savo dūdą“.

XIII šimtmetyje jie buvo kryžiuočių nugalėti. Vėliau vyko intensyvus prūsų naikinimas ir vokiečių kolonizavimas. Vokiečių įsigalėjimo kovos ten tęsėsi šimtmečiais. Tų kovų dalyviai buvo prūsai, lietuviai ir lenkai. Kovų pasėkoje įsigalėjo vokiečiai, išnaikinę prūsus, palikę kiek lenkų prūsų vakaruose prie Vislos ir lietuvių prūsų rytuose prie Nemuno. Todėl Karaliaučius, Tilžė, Klaipėda liko labai ilgai lietuvių įtakoję, nors ir vokiečiams jau galutinai valdant.

Tik XIX šimtmetyje, Bismarko valdymo laikais, Prūsija tapo tuo, kuo Vokietija nuo seniai troško — Prūsija išaugo; ir Prūsiją buvo įjungtas net Berlynas ir beveik siekė Reiną. Prūsija tapo Vokietijos pažiba ir galinga tvirtovė ne tik Vokietijos tolimesniam veržimuisi į rytus, bet ir vokiškam viešpatavimui visoje Europoje.

Žinoma, per tą naują vokiško atkaklaus veržimasis vyksmą, ilgai išsilaikiusi lietuvių įtaka Karaliaučiuje XIX šimtmetyje tapo užslopinta. Nuostabiai išliko Tilžėje ir Klaipėdoje.

Keista. Šios Prūsijos galybės paveikti,

1918.XI.16 AKTAS

TILŽĖS AKTO MINĖJIMAS

Mažosios Lietuvos Rezistencinis Sąjūdis 1984 m. gruodžio mėn. 2 d. Čikagoje surengė Tilžės Akto minėjimą. Atidaromoje kalboje Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio vidurio vakarų valdybos pirmininkas Vilius Žiobrys užakcentavo, kad Tilžės Aktas yra Mažosios Lietuvos Vasario 16. Kvietė visus „mažlietuvius“ niekad neužmiršti, kad Mažoji Lietuva yra jų gimtinė, lietuviška žemė. Kaip nepamirštamas Vilnius ir Trakai, lygiai taip turi būti neužmiršti ir Tilžė, Rambynas, Karaliaučius. Pats laikas susirūpinti Mažosios Lietuvos likimu. Reikia skubiai rinkti dokumentaciją ir informuoti laisvąjį pasaulį, kad sugriuvus rusų imperijai Mažosios Lietuvos lietuviškos žemės būtų sujungtos su atsižūrusia Lietuva.

Iš istorijos žinome, kad 1918 m. lapkričio 16 d. Tilžėje buvo įkurta Mažosios Lietuvos Taryba. Taryba 1918 m. lapkričio mėn. 30 d. aktu viešai reikalavo Mažosios Lietuvos sujungimo su didžiąja Lietuva.

Tilžės Aktas:

Atsižvelgiant į tai, kad visas kas yra turį teisę gyventi ir į tai, mes, lietuviai, čion Prūsų Lietuvoje gyvenantieji, sudarome šio krašto daugumą, reikalaujame mes, remdamiesi ant Wilsono tautų paties apsisprendimo teisės, prigludimo Mažosios Lietuvos prie Didžiosios Lietuvos. Visi savo parašu šitą pareiškimą primantieji, pasižada visas savo jėgas už įvykdymą minėtų siekių pasvešti. Tilžėje, lapkričio 30 d., 1918 m. Pasirašo:

J. Vanagaitis, Viktoras Gailius, Martynas Jankus, Mikėlis Deveikis, Mikas Banaitis, A. Smalakys, Kristupas Paura, Mikėlis Lymantas, B. Kalniškis, E. Zubaitis, Kristupas Kiupelis, Jagomastas, Jur. Lėbartas, Jurgis Arnašius, S. Deveikis, Jonas Užpurvis, Jurgis Gronovas, Mikėlis Mačiulis, E. Bendikas, M. Reidys, W. Didžys, J. Juška, M. Klackus, Jurgis Margys.

Mažosios Lietuvos Rezistencinis Sąjūdis yra viena iš 13 Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą sudarančių organizacijų. Sąjūdžio pirmininkas — Kr. Kirkutis.

mes, lietuviai, vis dar taip keistai galvojame. Bet laikas jau suprasti, kad po Antrojo pasaulinio karo Prūsija visai sugriuvo, jos nėra ir nebus. Čia nieko tokio — istorijos bėgyje daug valstybių griūva. Po 700 metų sugriuvo ir Prūsija. Prūsijos vietoje atsirado Lenkija ir Sov. Sąjunga. Kartoju — Prūsijos nėra ir nėra galimybių jai atsirasti. Negalima įsivaizduoti, kad kilus didesnėms politinėms suirutėms, Lenkija žlugtų ir turėtų atiduoti dabar turimą vakarų Prūsiją. Ta galimybė neišvaizduotina — Lenkija liks, kol dominuos Sov. Sąjunga; Lenkija liks juo labiau, jeigu Europos dominacija pereis į JAV-jas. Pastaruoju atveju „rusai išeis iš Rytprūsų“ ir paliks tuščią vietą, į kurią bus tik du, galima sakyti, pilnai teisėti pretendentai — Lietuva ir Lenkija.

Kas liečia Lietuvą, deja, dėl mūsų pačių kaltės šios pretenzijos į Rytprūsius lieka miglotos. Mūsų veiksniai pražiopsojo tinkamą momentą, kai Prūsija buvo dalijama tarp Lenkijos ir Sov. Sąjungos. Mūsų veiksniai reikėjo bent raštu Vakarams užregistruoti Lietuvos pretenzijas į Rytprūsius. Toks pareiškimas būtų nepaprastai naudingas kiekvienam tinkamam metu. Dabar gi vien tik lenkams aišku, kad tinkamam momentui atėjus, Rytprūsiai priklausys jiems, nes didelė Prūsijos teritorijos dalis jau ir taip jų valdoma.

Kitame laiške keliamas taip pat mums visiems įdomus klausimas. Beveik priekaištingai laiške sakoma, kokių pagrindų aš rašau, kad „mes lietuviai sergam valstybingumo mažavertiškumu“. Juk, rašo toliau, kovojome Lietuvos Nepriklausomybei besikuriant, kovojome miškuose ir kur tik galėjome, Nepriklausomybei žlungant...

Visai teisingai. Bet šį klausimą svarstant, būtina skirti du dalykus — tautiškumą ir valstybingumą. Tauta be valstybės gali išgyventi šimtmečius — čigonai (jų priskaičiuojama per 5 mil.) gyvena visame pasaulyje, be jokio valstybingumo sampročio bei troškimo; žydai — 2000 metų gyveno išsibarstę visame pasaulyje su stipriai savos valstybės troškimu. Pagaliau ją gavo ir tvarkosi joje su nepaprastu sumanumu ir veržlumu. Iš šių pavyzdžių, manau, yra aišku, kad valstybė ir tauta yra skirtingi dalykai.

Mes, lietuviai, Nepriklausomybės laikotarpį tautiniai subrendome, tuo tarpu valstybiniai, deja, likome pradžiamoksliai — aplinkybių verčiami, mes turėjome tvarkytis, palikdami karo stovį visam laikui; pradėję tvarkytis, demokratinius pagrindais išrinkome Seimą, bet ilgam nesugebėjome ir turėjome pereiti į autokratinę santvarką (t.y. be renkamo Seimo). Trumpai: Nepriklausomybė subrandino mus

tautiniai, bet valstybiniai paliko pradžiamoksliais, nes Nepriklausomybės laikas buvo per trumpas sudėtingam valstybės tvarkymo menui išmokti.

Iš to išvada: tauta be valstybės gali gyventi ir net klestėti, valstybė gi be tautos — neįmanoma.

Pagaliau vienas, gal juokaudamas, savo laiške sakė: „Manau, kad Jūs truputį persistengiate rašydami, kad geriau būtų visus esamus Lietuvos žemėlapius sukišti į pečių“.

Prisipažinsiu — ne truputį, bet gerokai persistengiau. Deja, ne visuomet aš rašau šaltai-apgaltotai; dažnai rašau kad ir apgalvotai, bet jausmiškai, ypač kai reikalingas patiekiamas Lietuvą yra pirmiausia svarbos; tuo pačiu metu gi lietuviška visuomenė to reikalo svarbos neįvertina, jo sprendime klaidžioja ir išdavoje tampa visiškai abejinga, kadangi per ilgai svarstė, abejojo ir nepadarė jokio galutinio sprendimo. Dvejojimas, neapsisprendimas, svyravimas yra silpnybės pažymiai; silpnybės niekas nevertina, ją išnaudoja ir pajaukia. VLIKas juk turi savo Lietuvos sienų komisiją; žinau, kad ši komisija yra priėjusi išvadų ir turi paruošusi žemėlapi, įjungiantį ir Rytprūsų žemes. Norėjęs paklausti, kodėl VLIKas laiko jį paslėpęs stalčiuje? Argi ne geriau būtų ramiai, be triukšmo informuoti apie jį ir visuomenę per esamas bendruomenes, kad visuomenė pamazų susiformuotų vienuoda ir konkrečiai pažūrta. Pažiūrus vienodumas yra stipri atrama, ir todėl būtina klausimo svarstymo ar sprendimo laikui atėjus. Laikas šį paruošiamąjį darbą pradėti dabar ir tęsti jį. Kaip ir visas Lietuvos laisvinimo darbas, taip ir šis neturi laiko ribos, nes to reikalauja tauta.

Paskutiniame laiške iš Nottinghamo, minėdamas A. Gustaičio knygą „Tikroji Lietuva“, rašiau, kad Pirmajam pasauliniam karui pasibaigus, JAV-jos norėjo didelės Lietuvos, bet mes nebuvo pasiruošę šį JAV-jų siūlymą net ir svarstyti. Jis tad ir dingio istorinėje praeityje.

Antrajam pasauliniam karui pasibaigus, atrodo, kad JAV-jų politika, nepripažindama sovietų okupacijos, kreipia savo dėmesį ne tiek į paskiras valstybes (Lietuva, Latvija ir Estija), kiek į Pabaltijo valstybių apjungimą. Tai reikėtų, kad JAV-jos norėtų, vietoje trijų mažų valstybių, turėti vieną didelę federalinę Pabaltijo valstybę su autonomija kiekvienai. Tokiai galimybei reiktų jau dabar ruošti ir pratintis visoms trimis valstybėms drauge.

Bet vis vien ir tokiu atveju, Lietuvos valstybės klestėjimui reikalingomis žemėmis rūpintis pareiga neatkrinta, o priešingai — padidėja.

Galutinė išvada. Mano paskutiniųjų trijų „Laiškų iš Nottinghamo“ mintis suprasmina tik pažęgi lietuvių tauta. Jeigu lietuvis užsienyje degeneruos, jeigu lietuvių tautos prieaušis Lietuvoje bus mažas arba liks statinis, tai lietuvių tauta taps be reikšmės ir bus kitų suvirškinta. **Lai lietuviška šeima prasideda nuo penkių!**

Iki pasimatymo čia arba Karaliaučiuje,

Stasys Kuzminskas

RAUDONASIS LAIVYNAS

AR GALINGAS SOVIETŲ KARO LAIVYNAS?

Sovietų Sąjunga, laivų skaičiumi, šiandieną turi didžiausią karo laivyną pasaulyje: net 1764 karo laivai plaukioja po raudoną vėliava, o tik 462 laivus turi Dėdė Samas.

Sovietų Sąjunga, dėl savo geografinės padėties, priversta turėti keturis atskirus laivynus: Šiaurės laivyną, su baze Murmanske; Baltijos laivyną, su baze Leningrade; Juodųjų Jūrų laivyną, su baze Odesoj; ir Ramiojo Vandenyno laivyną, su baze Vladivostoke.

Toks išblaškymas jūrinių pajėgų, negalintį viena kitos paremti, brangiai kainavo carinei Rusijai, o taip pat ir komunistinei 1941 metais. Tada sovietinis laivynas, daug galingesnis už hitlerinį, buvo užblokuotas Baltijos jūroje, o taip pat ir Juodojoje jūroje. To pasėkoje net 400.000 sovietinių jūrininkų buvo „nusaustinti“ ir perkelti iš laivyno į armiją.

1945 metais Stalinas įsakė statyti naują, milžinišką karo laivyną: 1200 povandeninių laivų, 4 lėktuvnešius, 200 naikintuvų ir 36 sunkiuosius kreiserius. Stalinui mirus, tas įsakymas liko neįvykdytas.

Jo įpėdiniai galvojo kitaip. Jie nusprendė pirmiausia statyti povandeninius laivus, ginkluotus jūra-jūra raketomis, kurių vienintelis uždavinys buvo skandinti amerikiečių lėktuvnešius.

Vėliau, kai Vašingtonas apsirūpino branduoliniais povandeniniais laivais, ginkluotais tarpkontinentinėmis raketomis, sovietai pradėjo statybą panašių laivų, ir dar kitokių, kurių užduo-

tis skirta atakuoti amerikiečių strateginius povandeninius laivus.

Tad iki 1960 metų jų jūrinė strategija buvo daugiausia gnyimosi. Tik po Kubos įvykių, Kremlius pradėjo peržiūrėti savo jūrų politiką, nes tų įvykių metu sovietinis laivynas parodė savo silpnumą prieš amerikiečių jūrų blokadą.

Tada pagal naujas direktyvas Admirolas Gorškovas pradėjo kurti laivyną, remiamą jūrų aviacijos. Sumanyta statyti pigius, greitus, mažus laivus, aprūpintus jūra-jūra raketomis ir galinčius skandinti didžiulius lėktuvnešius. Kai kurių sovietinių jūra-jūra raketų veiklos spindulys siekė iki 600 kilometrų. Jų pavojaus buvo įrodytas, kai 1967 metais, per šešių dienų karą, egiptiečių motorlaivis, ginkluotas dviem Stix raketomis, paskandino Izraelio naikintuvą Eilat. Kai kurie stebėtojai jau buvo numatę, kad ateina galas lėktuvnešiams. Tačiau po šešių metų, per Kippuro karą, nei viena iš paleistų 50-ties jūra-jūra raketų nepasiekė savo tikslo: izraeliečiai jau buvo išmokę neutralizuoti Stixus.

Popieriuje Sovietų Sąjunga turi 362 povandeninius laivus, o JAV — 120. Tačiau ta persvara nėra ypač svarbi. Tik 10 proc. visų sovietinių povandeninių laivų pastoviai plaukioja jūrose ir vandenynuose, palyginus su 30 proc. amerikiečių.

Pusė sovietinių povandeninių laivų turi dizelinius/elektrinius variklius, tuo tarpu kai visi amerikiečių povan-

SUOMIJA IR ESTIJA

Sausio mėnesį Suomijos spaudoje, televizijoje buvo nemažai rašoma ir kalbama apie jos pietinę kaimynę Estiją. Pateikiame šių žinių santrauką.

Jeigu ne II-asis Pasaulinis karas, taip suskaldęs Europą, Suomija ir Estija gyvenimo būdu šiandien, tikriausiai, niekuo nesiskirtų viena nuo kitos. Per du prieškarinio laiko dešimtmečius tarp abiejų valstybių klestėjo draugiški, net bičiuliški santykiai. Bet labiausiai abi šalys rišo lingvistiškai giminingos kalbos bei socialinė-antropologinė tautų sudėtis ir kultūra.

Kalbamu laikotarpiu 88 proc. Estijos gyventojų kalbėjo estiškai. Suomijoje etninių gyventojų skaičius buvo dar aukštesnis, o šalyje gyvenusių švedų mažuma per du karus su Tarybų Sąjunga, vykusius 1939-44 metų laikotarpiu, savo elgesius įrodė, kad jie irgi niekuo nesiskiria nuo tikrų suomių. Nors Suomija ir prarado dešimtadalį savo teritorijos, bet jos didvyriška kovą padėjo jai išlaikyti savo nepriklausomybę. Suomijos ypatingi santykiai su Tarybų Sąjunga atsispindi tarp abiejų šalių pasirašytoje sutartyje, kuri išliko nepakitusi nuo jos pasirašymo dienos 1948 metais.

Kitoks likimas ištiko Estiją, Latviją ir Lietuvą: jas okupavusi tarybinė armija atnešė šioms šalims stalinistinių terorą, kurio pasekmėje Gulaguose buvo nužudyti dešimtys tūkstančių Pabaltijo gyventojų. Per dvidešimt pokario gyvenimo metų Suomija ir Estija praktiškai buvo izoliuotos viena nuo kitos ir tik radio bei televizijos pagalba galėjo susizižinti kas dedasi kitoje Suomijos įlankos pusėje. Septintojo dešimtmečio viduryje tarp Suomijos ir Estijos buvo atkelti vartai turizmui; suoliai sudarė 90 proc. visų turistų skaičiaus, iš estų pusės Suomijoje lankytis buvo leidžiama tik partijos patikėtiems asmenims. Turistai savo akimis galėjo pamatyti bei palyginti kokią pažangą padarė abi šalys, prieškariniu laiku turėjusios panašų ekonominį ir kultūrinį lygį.

Be to, tokį abiejų šalių palyginimą nenoromis iššaukia ir nesenai pasirodžiusios dvi knygos apie Estiją. Sausio mėnesį Maskvoje buvo išleista knyga apie Estiją, kurioje teigiama, kad Estijoje esąs geresnis gyvenimas negu Suomijoje, beje, beveik tuo pačiu laiku Suomijoje irgi pasirodė knyga apie padėtį Estijoje. Dėmesį patraukia ir kitas įvykis, liečiantis abi šalis — tarybinė valdžia smarkiai apribojo suomių lankymąsi Taline.

Pastarieji du įvykiai įdomūs ir tuo, kad suomių televizijoje jie pirmą kartą iššaukė kritiškesnį pasisakymą Tarybų Sąjungos atžvilgiu. Švedų kalba Helsinkyje išeinantis laikraštis „Hufvud-Stadsbladet“ įsidėjo tokią antraštę: „Tylos apie Estiją tabu pagaliau su-

deniniai laivai yra branduoliniai. Be to, sovietiniai povandeniniai laivai gali išplaukti iš savo krašto bazių tik kaip paviršiaus laivai tranzitu per siaurus išėjimus tokius, kaip Bosforas, Kataras ar Indijos sąsiauris, kurių dugnas nusagstytas daugybe akustinių įrengimų „made in USA“.

Apskaičiuojama, kad techniškai sovietai gali vienu laiku paleisti į 13 JAV laivyno eskadrų 1220 raketų. Turint omeny sekimo ir neutralizavimo priemonės, esančias amerikiečių žinioje, tik 3 proc. jų laivų būtų paliesti. Pagal Vakarų ekspertus amerikiečių kontrataka būtų sėkminga 50 proc.

1970 metų pradžioje Kremlius vėl peržiūrėjo savo jūrų strategiją ir ryžosi aprūpinti laivyną ir lėktuvnešiais ir jūrų pėstininkais.

Tarp 1972 ir 1983 metų pasirodė keturi Kiev tipo 32.000 tonų lėktuvnešiai. Tačiau be stabdančiųjų kabelių, t.y. pritaikyti tik vertikalinio kilimo ir leidimosi lėktuvams. Kiekvienas lėktuvnešis aprūpintas 12-ka Yak-36 lėktuvų, turinčių 16 minučių skridimo autonomiją, t.y. su didžiausiu 200 km veiklos spinduliu. O Falklando salų karas įrodė, kad laivynas be toli siekiančios žvalgybinės aviacijos yra tiesiog aklas.

Sovietų jūrų aviacija iš viso turi 1500 lėktuvų, beveik visi jie sovietų teritorijos bazėse. Norint panaudoti, reikia priekinių bazių. Iš to matosi Kubos, Vietnamo, Adeno ir Angolos bazių svarba.

Taigi galima abejoti, ar didelė nauja Sovietų Sąjungai iš tokio teatralinio ir brangiai kainuojančio karo laivyno didinimo?

Jūrų skautas

laužytas“. Vieno televizijos interviu metu Helsinkio universiteto istorijos profesorius Seppo Zetterbergas polemškai paklausė, kodėl Suomijoje skiriamas toks didelis dėmesys nacionalinių mažumų bei tolimose šalyse gyvenančių vietinių genčių išsaugojimo klausimui, bet beveik visiškai nesirūpinama suomių etniniais pusbroliais kaimyninėje Estijoje.

Istorijos mokslų daktaro Zetterbergo palanki knygos „Viro ja venaeae“ (Estija ir Rusija) recenzija, išspausdinta žymiausiame Suomijos laikraštyje „Helsingin Sanomat“, buvo parašyta irgi panašiu tonu. Minėtą knygą išleido estų išieivai Vakaruose, jos autorius slapyvardis — Sirje Sinilindas. Knygos papildomi 60 puslapių buvo parašyti specialiai suomių skaitytojui. Gera susipažinusiems su Estijos padėtimi šios knygos turinys vargu ar sukelia nusistebėjimą, bet suomiams, kurių spaudoje, radijuje ir televizijoje beveik nerasi ir neišgirsi jokio kritiškesnio žodžio Tarybų Sąjungos adresu (nebent būtų cituojami oficialūs tarybiniai pranešimai, kuriuose nusiskundžiama dėl masinio girtuokliavimo, pravaikštų ir panašių), šios knygos pasirodymas bus didelė naujiena.

Pats ryškiausias knygoje nurodomas kontrastas tarp abiejų kraštų yra tas, kad, jei iš Suomijos 4,9 milijonų gyventojų tik 12.000 yra kitataučiai, tai iš 1,5 mil. Estijos gyventojų tik 64 proc. yra estai, o jei dar pridėjus Estijoje dislokuotų karių skaičių, tai estų procentas respublikoje dar labiau sumažėtų. Jei įvykiai ir toliau klostysis ta linkme, tai XXI-ojo amžiaus pradžioje estai savo krašte taps tautine mažuma. Dėl tokios padėties yra kaltas ne tik žemas gimimų skaičius Estijoje, bet ir didelis rusų ir kitų tautybių imigrantų antplūdis į šią Pabaltijo respubliką. Sinilindas ir Zetterbergas būkštuoja, kad ilgainiui gali būti pakirsta ir pati svarbiausia estų tautiško atspara — jų kalba. Šiam teiginiui pagrįsti pakanka paminėti vieną faktą, kad, jei Suomija iš kitų Vakarų šalių kasmet įsiveža apie 50.000 rašomųjų mašinėlių, tai tuo tarpu Estija iš Maskvos gauna tik vos keletą šimtų rašomųjų mašinėlių su lotyniškėmis raidėmis.

(Bus daugiau)

MIN. ANDREOTTI LENKIJOS

Italijos užsienio reikalų ministras Andreotti besilankantis su oficialiu vizitu Lenkijoje, gruodžio 22 d. nuvyko į Varšuvos šv. Stanislovo Kostkos bažnyčią, kurioje yra palaidotas nužudytas kunigas Popieluszko. Ministras Andreotti čia išklaušė mišias, o po to susikapė maldoje prie visada gėlėmis apdengto kunigo Popieluszko kapo. Ministrą bažnyčioje pasitiko Lenkijos vyskupų konferencijos generalinis sekretorius vyskupas Dambrowski. Andreotti taip pat aplankė Lenkijos pirmą kardinolą Glemp. Būdamas Varšuvoje, Italijos užsienio reikalų ministras susitiko su dviem dabar uždraustos lenkų laisvosios profesijos „Solidarumo“ veikėjais, kurie drauge su oficialiais asmenimis buvo pakviesti dalyvauti Italijos ambasados surengtame priėmime. Tai profesijos savitrašio buvęs redaktorius Mazowiecki ir vienas iš artimiausių profesijos lyderio Walensos patarėjų Gerek. Su abiem profesijungininkais ministras Andreotti apie pusvalandį šnekėjosi atskirame kambaryje. Taip pat ministrui Andreotti Torune buvo įteiktas Koperniko vardo universiteto garbės daktaro laipsnis. Ta proga pasakytose kalboje ministras Andreotti priminė Helsinkio susitarimų dešimtmetį, pažymėdamas, kad Helsinkyje buvo įkūnyta nauja Europos sąvoka, nesiribojanti vien šio kontinento saugumo užtikrinimu, bet besiremianti taip pat ir pagarba pagrindinėm žmogaus teisėms bei laisvėms.

FILATELISTAI NEMALONĖJE

Reuterio žinių agentūra pranešė, kad Sov. Sąjungos filatelistas uždrausta pasikeitė pašto ženklais su užsieniečiais. Norintieji susirašinėti su užsienio filatelista turi gauti valdžios leidimą, kuris galios 5 metus.

Šiuo atžvilgiu Sov. Sąjunga dabar grįžo į Stalino laikus, kada pašto ženklų kolekcionieriai buvo tremiami į gulagus.

OLANDAI MOKOSI LIETUVISKAI

Šeši olandų „Dainos“ ansamblio nariai nusprendė išmokti lietuviškai. Juos Amsterdamo moko viena lietuvi. Jie užsisakė šešis egzempliorius vadovėlio „Introduction to Modern Lithuanian“.

EUROPOS LIETUVIS

LITHUANIAN

WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain
by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post
Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratės kaina metams 16 svarų,
pusel metų 8 sv. Užsienyje 17 sv. Į užsie-
nį „E.L.“ yra siunčiamas oro paštu.

Vienoj skiltyje idėto skelbimo kaina 5.00
sv. už colį. Didėsni skelbimai atitinkamai
brangiau.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamų
jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak-
cija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.
Redakcija rankraščius taisy ir trumpina
savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto
dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia auto-
rių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuo-
monę.

Kronika

KAS—KADA—KUR

DBLS atstovų suvažiavimas ir LNB ak-
cininkų susirinkimas — balandžio 13-14 d.,
Lietuvių Namuose, Londone.

Pabaltiečių Tautos ir Laisvės ryžio žy-
gis Skandinavijoje — liepos 22 — rugpjū-
čio 2 d.

32-ji Europos Lietuviškųjų Studijų Sa-
vaitė Italijoje — rugpjūčio 11-18 d.

36-ji Skautų-skaucų vasaros stovykla
Anglijoje — liepos 27 — rugpjūčio 4 d.,
Lietuvių Sodyboje.

Nepriklausomybės minėjimas Vasario 16
gimnazijoje — vasario 23 d. Huettenfelde.
Pamaldos — 14.30 val. Minėjimas — 16
val. Buergerhaus salėje.

Vasario 16 Dienos minėjimas Notting-
hame — kovo 2 d., 6.30 v.v., Ukrainiečių
salėje.

Vasario 16 ir šv. Kazimiero minėjimas
Paryžiuje — kovo 2 d.

Lietuvos pašto ženklų, meno ir rankdar-
bių paroda Derbyje — gegužės 18 d., Uk-
rainiečių klube, 27 Charnwood St. Parodą
atidarys Derby miesto burmistras 11.30 v.

AUKOS TAUTOS FONDUI

J. Pakalnis — 10 sv.
Kopenhaagos tribunolui:
J. Bačianskas — 20 sv.
K. Vilkonis — 10 sv.
P. Mašalaitis — 5 sv.
Nuoširdžiai dėkoja
TFA D. Britanijoje

AUKOS TAUTINĖS PARAMOS FONDUI

R. Karalius — 10 sv.
Už auką nuoširdžiai dėkoja
TFP Valdyba

AUKOS SPAUDAI

A. Kutka — 14 sv.
V. Gegeckas — 10 sv.
J. Bačianskas, V. Račys — po 5.50 sv.
J. Pakalnis, V. Vasaitis — po 5 sv.
A. Surblys, J. Žaliauskas — po 4 sv.
A. Valenta — 2 sv.
S. Zemaitaitis — 1.50 sv.
Visiems dėkojame.

Londonas

VASARIO 16 D. MINĖJIMAS

Vasario 16 d. minėjimas Londone įvyks
vasario 16 d., šeštadienį, 7—9 v.v., Leigh-
ton House, 12 Holland Park Rd., W.14.
(netoli Kensington High St. požeminės
stoties).

Numatytas koncertas, kuriame dalyvaus
solistė Vida Gasperienė ir Milda Zinku-
tė (gros obojums).

Po to bus bendras priėmimas lietuviams
ir kitataučiams svečiams.
Visi kviečiami atsilankyti.

MIRĖ ANTANAS JANKŪNAS

Sausio 29 d. po ilgos ligos mirė Antanas
Jankūnas, 62 metų, Hackney ligoninėje,
Londone. Velionis buvo kilęs iš Žaslių pa-
rapijos, Trakų apskr. Šeimos rūpesčių pa-
laidotas vasario 8 d. Leytonstone kapinė-
se Lietuvių skyriuje po pamaldų Lietuvių
bažnyčioje. Liko žmona mokytoja, trys
sūnūs ir duktė. Rūpestingoje motinos glo-
boje sūnūs yra baigę mokslus ir turi gerus
darbus. Duktė baigia studijas invalidų vai-
kų auklėjimo srityje.

PAMALDOS

Nottingham — vasario 17 d., Vasario
16 proga, Aušros Vartų židinyje, 11.15 v.

Derbyje — vasario 17 d., 14 val., Bridge
Gate.

Leeds — vasario 17 d., 13 val., Šv. Ro-
žančiaus Bažn., Chapelown Rd.

Manchester — vasario 24 d., 12.30 v.

Nottingham — vasario 24 d., 11.15 val.,
židinyje.

Stoke-on-Trent — vasario 24 d., 14.30
val., Šv. Vulfstane.

Nottingham — kovo 3 d., 11.15 val.,
baigiant šv. Kazimiero sukaktį, židinyje.

Nottingham — kovo 4 d., šv. Kazimie-
re, 8.30 val. ryto, židinyje.

Nottingham — kovo 10 d., 11.15 val.,
židinyje.

60 M. gimtadienio proga,
sveikiname DBLS Boltono sk.
pirmininką H.A. VAINES,
linkėdami sėkmės ir gražaus
gyvenimo, išėjus pensijon.
DBLS Centro Valdyba
ir
Laikraščio redakcinis kolektyvas

Boltonas

KARNAVALO VAKARAS

Vasario 2 d. įvyko Boltono Baltijos Tau-
tų Komiteto surengti šokiai-karnavalas.
Didelis svečių skaičius pripildė ukrainie-
čių salę. Jų tarpe buvo labai malonu maty-
ti keletą apylinkės lietuvių. Visos apylin-
kės vietos buvo atstovautos — lietuvių bu-
vo iš Manchesterio, Leigh, Prestono, Roch-
dalės ir, kaip visada, Boltono lietuvių
draugai iš Šefildo apylinkės.

Visas vakaro ceremonijas, kaip ir praeity-
je, pravedė Boltono lietuvių pirmininkas
H.A. Vaines, bet šį kartą jis pats turėjo
didelį siurprizą. Linksmi pravedę turtin-
gą loteriją, jis nespėjo nultipti nuo scenos,
kai jį sustabdė Komiteto nariai — R. Nolk
ir J. Zakis, estų ir latvių pirmininkai, ir
H. Silius, lietuvių atstovas. Jis, Komiteto
vardu, lietuvių pirmininkui perdavė 60-
tosios gimimo dienos ir sėkmingos atei-
ties linkėjimus, o estų ir latvių pirminin-
kai jį apdovanojo šampanu ir jo žmoną
raudonomis rožėmis. Visa salė, H. Silius
vedama, lietuvių pirmininkui sudainavo
„Happy Birthday“. (H.A. Vaines, sulau-
kęs 60 metų, baigė pašto tarnybą ir išėjo
į pensiją).

Vakaras pradėjo labai gražiai — puiki
muzika ir baras, tik gaila, kad šį kartą
buvo mažai kaukių. Kaip visada, buvo di-
delis pasirinkimas maisto, kurį paruošė ir
pardavinėjo estų, latvių ir lietuvių šei-
mininkės. Lietuvių maisto skyrių tvarkė
O. Eidukienė, S. Keturakienė (kuri taip
pat šventė savo gimimo dieną) ir M. Pau-
liukonienė, o loterijos bilietus sėkmingai
platino F. Silienė. Skyrius joms visoms
yra labai dėkingas, nes tik jų pastangų ir
kooperacijos dėka šie vietiniai renginiai
visada taip sėkmingai vyksta.

Visi tautiečiai jau šiandien yra kviečia-
mi į ateinančių metų karnavalą ir šokius.

Nottinghamas

BLYNŲ BALIUS

Vasario 23 d. Ukrainiečių Klubo patal-
pose, 30 Bentinck Road, Nottingham, 6.30
val. vakare, rengiamas Blynų Balius su
turtinga loterija.

Moterų Draugija mielai kviečia vietin-
ius ir apylinkės lietuvius smagiai pra-
leisti vakarą ir pasigardžiuoti įvairių rū-
šių blynais ir kitais skanumynais. Kaina
3 sv. asmeniui.

Prašome skubiai užsirašyti pas sk. pir-
mininkę E. Ciganskienę, tel. Nottm. 605353,
arba Nottm. Moterų Draugijos nares.

Moterų Draugijos Valdyba

VASARIO 16 D. MINĖJIMAS

Kovo mėn. 2 d. DBLS Nottinghamo sky-
rius rengia Vasario 16 Dienos minėjimą
Ukrainiečių salėje. Pradžią 6.30 v.v.

Programa bus paskelbta vėliau.
Skyriaus sekretorė

Sodyba

METINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS

DBLS Sodybos skyrius vasario 23 d.,
2 val., šaukia metinį narių susirinkimą.
Bus renkama nauja valdyba.

Ta pačia proga paminės Lietuvos Ne-
priklausomybės šventę. Paskaita M. Ba-
jorino.

Nuoširdžiai kviečiame narius ir svečius
kuo gausiau dalyvauti.

Skyriaus valdyba

Gloucesteris

MIRĖ JONAS VILIMAS

Atvykęs į Londoną aplankyti savo duk-
terų, vasario 10 d. staiga mirė Glouceste-
rio-Stroudo DBLS sk. valdybos narys Jo-
nas Vilimas.

Laidotuvės iš Gloucesterio St. Peter's
bažnyčios bus vasario 19 d., antradienį,
11 val.

Derby

ISKILMINGAS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO MINĖJIMAS

Vasario 16 d., šeštadienį, 6.30 v.v., Uk-
rainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood
St., Derby, DBLS Derby skyrius rengia
iškilmingą Lietuvos Nepriklausomybės
minėjimą.

Programos oficialioji daly lietuvių, an-
glų ir kitų tautybių atstovų kalbos ir svei-
kinimai. Į minėjimą atsilankys Derby
miesto burmistras, Europos ir Britanijos
parlamentarai, DBLS C. valdybos atsto-
vas ir kiti įžymūs svečiai.

Meninę programą išpildys Skyriaus jau-
nimo meno vienetas „Tėviškėlė“, dainos
mėgėjų būrelis ir Gloucesterio tautinių
šokių jaunųjų grupė „Baltija“.

Šokiams gros garsus vietos lietuvių or-
kestras.

Visus vietas, apylinkės ir iš tolimesnių
vietovių tautiečius ir svečius maloniai
kviečiame gausiai atsilankyti.

Primername, kad minėjimas prasidės
punktualiai, todėl prašome nesivėluoti.

Skyriaus valdyba

PARODA DERBYJE

Gegužės 18 d. filatelistų draugija „Vil-
nius“ rengia Lietuvos pašto ženklų, meno
ir rankdarbių parodą. Paroda įvyks Der-
byje — Ukrainiečių klube, 27 Charnwood
St., ir ją 11.30 val. oficialiai atidarys Der-
by miesto burmistras.

Draugijos nariai parodoje eksponuos
Lietuvos pašto ženklus, mūsų pašto istori-
jos eksponatus ir lietuviškus pinigus. Paro-
dos dalį užims lietuviški audiniai, tautiš-
kos lėlės ir lietuvių menininkų originalūs
paveiksai. Kai kuriuos dalykus bus gali-
ma nusipirkti.

Visi tautiečiai maloniai kviečiami į šią
įdomią parodą atsilankyti.

Bradfordas

IR VĖL BRADFORDE!

VASARIO ŠEŠIOLIKTOS minėjime,
kuris rengiamas kaip tik vasario 16 d.,
šeštadienį, Vyties klube, pranešimą darys,
Anglijos bei Amerikos universitetuose pro-
fesorijaus, pasaulinio masto konferenci-
jose dalyvavęs ir spaudoje autoritetingai
pasižymėjęs dr. Aleksandras Štomas.

Šia pačia proga, savo dainų koncertą
mielai sutiko atlikti pagarsėjusi dainininkė
VIOLETA RAKAUSKAITE-ŠTROMIE-
NĖ, paskiausiu metu sėkmingai gastrolia-
vusi Amerikoje bei Kanadoje ir įdainavusi
savo antrą plokštelę — VIOLETA II, ku-
rią išleidžiant tartininkavo ir mūsų Vy-
ties klubas!

Minėjimo pradžia 6.30 val. vak.

Visi maloniai kviečiami ir iš tolimesnių
apylinkių gausiai šiame neeiliniame minė-
jime dalyvauti ir nepraleisti tokią retą
progą!

DBLS-gos skyriaus ir Vyties klubo
valdybos

Manchesteris

SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Kovo 16 d., šeštadienį, 6 val. vakare
DBLS Manchesterio skyriaus valdyba šau-
kia visuotinį metinį narių susirinkimą, ku-
ris įvyks M. lietuvių klube.

Darbotvarkėje valdybos ir Revizijos k-
sijos pranešimai, naujos valdybos ir at-
stovo į Sąjungos suvažiavimą rinkimai ir
einamieji reikalai.

Kviečiame visus narius būtinai dalyvau-
ti. Kviečiame ir tuos, kurie įdomiausiai
skyriaus veikla ir nori įstoti nariais.

Skyriaus valdyba

Stoke-on-Trent

SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

DBLS-gos Stoke-on-Trent skyriaus narių
metinis susirinkimas šaukiamas kovo 2 d.
(šeštadienį), 6.30 val. vakare, The Ar-
chers aludėje, Mal Banke.

Susirinkime bus perenkama skyriaus
valdyba ir išrenkamas atstovas į visuotinį
DBLS-gos atstovų suvažiavimą Londone.

Skyriaus narius, Stoke-on-Trent lietu-
vių ir jų svečius maloniai kviečiame su-
sirinkime dalyvauti.

Skyriaus V-ba

36-JI SKAUTŲ-ČIŲ VASAROS STOVYKLA

Pakartotinai primename, kad 36-ji
skautų ir skaučių tradicinė vasaros
stovykla įvyks liepos 27 — rugpjūčio
4 d. Lietuvių Sodybos beržynelyje.

Kviečiame jau dabar rezervuoti lai-
ką, ruoštis į stovyklą ir gausiai daly-
vauti, kol seni skautybei pasižventę va-
dovai ir vadovės metai iš metų savo
atostogas ir laiką skiria stovyklų or-
ganizavimui ir jų pravedimui.

Kviečiame Škotijos „Vytauto“
draugovės seses, brolius ir vadovus į
organizuojamą skautų-čių stovyklą. Ti-
kime sulaukti sesių ir brolių iš Vasario
16 gimnazijos „Aušros“ tunto ir kitų
žemynų.

Kviečiami buvę instruktoriai ir sto-
vyklos tartininkai-ės padėti sėkmingai
pravesti stovyklą.

Stovyklinis (už maistą) mokestis —
20 sv. asmeniui.

Visi prašomi turėti tvarkingas skau-
tiškas uniformas, kaip pridera geram
skautui ir sąjūdžio nariui.

Laukiame visų.

Budėkime,

v.s. J. Maslauskas

LSB Europos Rajono Vadeiva

VOKIETIJA

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS VASARIO 16 GIMNAZIJOS

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo
minėjimas Huettenfelde įvyks vasario 23
d.

14.30 val. pamaldos.

Katalikams — Huettenfelde kat. baž-
nyčioje. Vysk. dr. A.L. Deksnys.

Evangelikams — Huettenfelde evang.
bažnyčioje. Kun. Fr. Skėrys.

16 val. — minėjimas Buergerhaus salė-
je.

Programoje: atidarymas ir sveikinimai,
dr. Otto von Habsburg kalba.

Vasario 16 gimnazijos mokinių tautiniai
šokiai, choro dainos ir orkestras.

Po programos — smagus pobūvis su šo-
kais. Gros JAV karo aviacijos orkestro
grupė iš Ramsteino.

J. PETRAIČIUI 60 METŲ

Vokietijos laikraštis „Neue Ruhr Zei-
tung“ (128) pranešė, kad mūsų tautietis
Jonas Petraitis neseniai atšventė savo 60
metų gimtadienį. Ta proga NRZ atspaus-
dino SPD narių fotografiją, pažymėdama
kad tarp draugų stovintis J. Petraitis jau
20 metų priklauso Vokietijos socialdemo-
kratų partijai.

Jonas Petraitis yra ilgametis E.L. skai-
tytojas ir daugiau kaip dešimt metų en-
geringai vadovavo VLB Bochoito apylinkei.
Šalia to jis dalyvavo egziliinių profesinių
sąjungų veikloje ir dalyvavo tos orga-
nizacijos tarptautinėse konferencijose bei
seminaruose. Bendradarbiavo liet. spau-
doje. Deja, šiuo metu dėl sveikatos iš tos
veiklos yra pasitraukęs. Geri draugai lin-
ki jam kuo greičiau sustiprėti ir vėl įsi-
jungti į lietuvių veiklą.

A. Juknys

LENKIJA

ŠČECINO LIETUVIŲ VEIKLA

Po kelių mėnesių pertraukos Ščecino
lietuvių būrelis vėl gavo valdžios leidimą
leisti informacinį biuletinį „Pajūrio lie-
tuvis“, kuris buvo sustabdytas. J. Žalapien-
io redaguojamas biuletinis išeis kas du
mėnesiai.

LKVD Ščecino skyriaus pirmininkas
pradėjo rinkti ir tvarkyti šios apylinkės
lietuvių liečiančią istorinę medžiagą.
Čia lietuviai įsikūrė tik po II pasaulinio
karo ir jų pirmas rūpestis buvo aptvarkyti
Dariaus-Girėno paminklą, kuris po ka-
ro buvo visų užmirštas ir apleistas. Da-
bar didvyrių paminklas ir 314 kv. metrų
„lietuviškos žemės“ sklypas reikalauja
nuolatinės globos. Jau eilę metų tuo rūpi-
nasi Ščecino lietuviai J. Žalapienis, at-
vykęs į šį kraštą iš ežeringų Zarasų, da-
bar rašo LKVD Ščecino skyriaus Kroni-
ką, kurioje nori įamžinti savo tautiečių
veiklą.

Amerikos lietuvis Kazimieras Čiurlys
atsiuntė 75 dolerių Dariaus-Girėno pa-
minklo globos reikalams, bet neparašė sa-
vo adreso. Ščecino skyriaus valdyba, ne-
galėdama jam asmeniškai padėkoti, prašo
tą padėką paskelbti laikraštyje.

Lietuviai pasaulyje

FIZIKAS DR. J. BOGUTA

Fizikas dr. Jonas Boguta šiuo metu dir-
ba Lawrence Berkeley laboratorijoje Kali-
fornijoje. Sausio mėn. „Scientific Ameri-
can“ žurnale rašoma ir apie jo darbą.

Žurnale minimas dr. Jono Bogutos dar-
bas buvo atliktas prieš kelerius metus. Da-
bar jis yra užsiėmęs kitu dideliu projektu
branduolinės medžiagos tyrinėjimo srity.

JURGIS GILVYDIS

Jurgis Gilvydis, minėdamas savo lietu-
viško kino teatro 50 metų sukaktį, Lanus
kapinėse (Argentinoje) pastatė mirusiems
giminėms panteoną ir pavadino jį „Vytis“.

PIANISTĖ A. KEPALAITĖ

Pianistė Aldona Kepalaitė sausio 3 d.
sėkmingai koncertavo New Yorke. Progra-
moje buvo Chopin kūriniai.

DAILININKŲ PARODA

Connecticut, JAV, lietuviai dailininkai
New Haven sausio 7 d. surengė savo dar-
bų parodą, kuri tęsėsi iki sausio 27 d. Jo-
je dalyvavo dailininkai Vytautas Ignas,
Paulius Lantuc, Giedrė Montvilienė, Da-
lia Ramanauskaitė ir Lijolė Židonytė.

DAIL. JUOZAS SODAITIS

Dail. Juozas Sodaitis žurnalo „Post
Card Collector“ konkurse laimėjo pirmą
vietą už atvirutę tema: „Taika 1984“. Dai-
lininkas gyvena Floridoje.

SOL. A. SIMANAVIČIUS

Sausio 12 d. Floridos Juno Beach pen-
sininkų klubo surengtame koncerte daina-
vo kanadietis sol. Algis Simanavičius.

PREMIJA A. TAŠKŪNUI

Australijos Lietuvių Fondas paskyrė 500
dol. premiją Algimantui Taškūnui už jo
Lietuvos bei lituanistinių problemų kėli-
mą ir nagrinėjimą Australijos krašto aka-
deminėje plotmėje.

Akademinių premijos komisiją sudarė
prof. V. Daniela, prof. A. Kabaila ir A.
Zubras.

SOL. REGINA ŽYMANTAITĖ

Solistė Regina Žymantaitė-Peters, ilges
nį laiką koncertavusi, o taip pat kartu ir
dainavimo studijas Italijoje gilinusi, grįžo
į JAV. Vasario 24 d. pirmą kartą pasiro-
dys Čikagoje, Jaunimo Centre, Amerikos
Lietuvių Tautinės Sąjungos